

ÇOCUKTA OLUMLU DAVRANIŞ GELİŞTİRME VE OLUMLU DİSİPLİN

Disiplin Kavramı

Disiplin kavramı, genellikle gerçek anlamının dışında değerlendirilmekte ve çocuğun olumsuz davranışına tepki olarak cezanın kullanımı olarak algılanmaktadır.

Oysa disiplin, çocuğun davranışlarına katı sınırlar koymak ve onu her yönden kontrol altına almak değil; kendi davranışlarının sonuçlarını kabul etmesine, sorumluluklar almasına ve özdenetim geliştirmesine yardımcı olmaktır.

Disiplinin İlkeleri

Kararlılık: Anne baba, çocuğun uyması gereken kurallar konusunda kararlı olmalıdır. Kararlı bir tonda sunulan istekler, çocuk tarafından genellikle dinlenir.

Kesinlik: Anne baba, çocuğa koyduğu kurallar konusunda kesin tavırlar sergilemelidir.

Süreklilik: Disiplinde önemli bir ilke de sürekliliktir. Ebeveynler, kurallar konusunda farklı zamanda farklı uygulamaları onaylamadıklarını belirtmeli ve tutarlı olmalıdırlar.

Sakinlik: Kurallara uyma sırasında yaşanan çatışmalarda ebeveynler sakinliğini korumalı ve çocukla sonu gelmeyecek tartışmalara girmemelidir.

Ödüllendirme: Çocuklar, uygun davranışın öğrenilmesinde olumlu dönütler almak isterler. Aileler çocuğun olumlu davranışını desteklemeli ve beğendiklerini övgü içeren sözcüklerle ifade etmelidirler.

Çocukta Olumlu Davranışı Geliştirmede Kuralların Belirlenmesi

Kuralların sayısı sınırlı olmalı ve kesinlikle uygulanmalıdır.

Kurallar mantıklı olmalı ve çocukların uyabileceği düzeyde olmalıdır.

Kurallar, çocuktan ne beklediğimizi açıkça ortaya koymalı ve onu yönlendirmelidir. Bir şeye 'hayır' dendiğinde neden 'hayır' dendiği açıklanmalı ve farklı seçenekler sunulmalıdır.

Kurallar, mümkün olduğu ölçüde olumlu kelimelerle ifade edilmelidir.

Kurallar, anne ve baba tarafından tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır.

Çocuğa, kuralların belirlenmesinde söz hakkı verilmelidir.

Ailenin koyduğu kurallara uyulmadığı takdirde olabilecekler, çocuğa abartılarak söylenmemelidir.

Olumlu Disiplin İçin Dikkat Edilecek Noktalar

Disiplin yöntem ve stratejileri, çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır.

Ailenin disiplin tutumları ölçülü, mantıklı ve olumlu olmalıdır.

Disiplin açısından şiddet hiçbir şekilde kullanılmamalıdır. Şiddetin, çocuğun kişisel ve sosyal gelişimde olumsuz birçok etkisi bulunmaktadır.

Çocukların, davranışlarının sorumluluklarını yüklenebilmeleri için kendi başlarına karar almaları ve sonuçlarını yaşamalarına izin verilmelidir. Aileler her kararı kendileri vermeyip, hangi kararları çocukların verebileceğini onların yaş ve gelişim düzeyine göre belirlemelidir.

Ailede her bireyin aynı olmayacağı, bireysel olarak aile üyelerinin birbirinden farklı olabileceği kabul edilmelidir. Çocuktan beklentiler ve uyulması gereken kurallar, bu bireysel farklılıklar göz önüne alınarak yapılmalıdır.

Olumlu disiplinin özdenetim oluşturmaya yönelik olması gerektiği unutulmamalıdır. Amaç, olumlu benlik algısı geliştirmektir.

Olumlu disiplin, ancak sevgi dolu ve destekleyici bir ortamda gerçekleşir. Aileler; çocuğun ihtiyaçlarına duyarlı olmalı, çocuğun anlatmak istediklerini dinlemeli ve gereksinimlerini fark etmelidir.

Çocuğun Özdenetim Kazanması

Disiplinin temel amaçlarından biri, çocuğa özdenetim kazandırmaktır.

Özdenetim, çocuğun kendi kendini yönetme yeteneğini kazanmasıdır.

Özdenetimi Geliştirmek İçin Yapılması Gerekenler

Koşulsuz sevgi vermek

Sevildiğini ve değer verildiğini hisseden çocuk, çevresinde konulan kurallara uygun davranışlar sergiler. Bu nedenle anne ve babalar, çocuklarına sevgilerini ve onlara değer verdiklerini bir koşula bağlamadan sunmalıdır.

Tutarlı davranışlar sergilemek

Çocuğun aynı davranışına farklı zamanlarda farklı tepkiler vermek çocuğun bocalamasına sebep olur. Bu nedenle aileler çocuklarına karşı davranışlarında tutarlı olmalıdırlar.

İletişimde açık olmak

İletişimde kullanılan kavramların çocuk tarafından anlaşılması önemlidir. Yanlış bir davranış, çocukla göz teması kurarak, kesin bir ses tonu ile ifade edilmelidir.

Problem çözme becerisini kazandırmak

Çocuklara problem çözme becerileri kazandırmak için; yapabileceği işlerle ilgili sorumluklar vermek, sorunlarını kendisinin çözmesi konusunda destek sağlamak, çeşitli problem durumları ve çözümleri ile ilgili örnekler sunmak gibi yöntemler kullanılabilir.

Kaynak: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları

Şevket Demirel Anaokulu Rehberlik Servisi